

Poročilo o delu Slovenskega arheološkega društva v letih 2003 in 2004

© Irena Lazar

Pokrajinski muzej Celje
Predsednica SAD

Poročilo za leto 2003

Novo vodstvo Slovenskega arheološkega društva (SAD) se je sestalo v začetku januarja in oblikovalo program dela društva. Zaradi sprememb v zakonodaji smo začeli postopek za novo registracijo in oddali vlogo za vpis revije *Arheo* v razvid medijev Ministrstva za kulturo, ker dotlej postopek še ni bil izpeljan. Obnovili smo sodelovanje s Hrvaškim arheološkim društvom in v njihovem glasilu objavili imena nagrajencev SAD v letu 2002 ter obvestilo o novem vodstvu.

Prek računalniškega omrežja slovenskih arheologov (ROSA), smo člane redno obveščali o deja vnosti društva in jih vsak mesec seznanjali z različnimi strokovnimi srečanji doma in v tujini, z novimi arheološkimi publikacijami v večjih knjižnicah, številnimi razstavami, ki so bile na ogled po Sloveniji in tudi z našimi gostovanji v tujih muzejih.

V februarju smo začeli priprave na redno letno srečanje in predstavitev arheoloških raziskav preteklega leta. Zaradi velikega števila izkopavanj na dolenski trasi bodoče avtoceste smo predstavitev organizirali v Dolenjskem muzeju v Novem mestu (12. marca 2003). Prijavilo se je prek trideset predavateljev; prikazali so svoje delo, ki je potekalo širom po Sloveniji – od prekmurskih ravnih do obal Jadrana. Zaradi najave srečanja v medijih (Deloskop) in na fakulteti, je bil odziv izreden, saj smo našli skoraj dvesto obiskovalcev. Na srečanju so posneli daljši prispevek za oddajo Televizije Slovenija *Osmi dan*, o predstavitvi so poročali lokalno časopisje in drugi mediji (Studio D, Dolenjski list, dnevnik Delo, Val 202, I. program radia Slovenija). Obiskovalci smo si v Dolenjskem muzeju ogledali tudi razstavo *Verdun in Vitrino meseca*, ki vsak mesec pokaže nove najdbe s številnih arheoloških najdišč na trasi dolenske avtoceste.

Na srečanju smo pridobili večje število novih članov. To so predvsem mlajši arheologi in študentje, ki že nekaj časa niso bili povabljeni k sodelovanju in so zaradi neredne zaposlitve včasih nekoliko zapostavljeni.

Aprila smo v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Celje, ki nam je dal na voljo razstavni prostor, pripravili razstavo *CRUX VINCE – glinene ikone s krščanskimi motivi iz Makedonije*. Otvoritve razstave se je udeležil tudi avtor, kolega Cone Krstevski iz Muzeja Makedonije v Skopju, ki je imel ob tem krajšo predstavitev zgodovine raziskav

in pomena odkritih ikon. Otvoritev je bila v času obiska naše gospodarske delegacije v Skopju, zato so ji namenili pozornost tudi v dnevniku Vesnik v Skopju; gostovanje je bilo predstavljeno v posebni prilogi Kultura, pri nas pa v reviji Slovenia News (8. april 2003) ter dnevnikih Delo in Večer.

V maju smo v Uradnem listu objavili razpis za nagrado in priznanja SAD. Rok za oddajo prijav je potekel konec meseca in do takrat je na naš naslov prispelo enajst predlogov. Komisija jih je pregledala in izbrala nagrajence za dosežke v letu 2002. Podelitev nagrad je bila novembra na Ptujju.

Maja smo končevali redakcijo revije *Arheo*. V njej sta poleg številnih člankov objavljena tudi poročilo o našem delu in prispevek o lanskim nagrajencih. Revija je bila natisnjena septembra in razposlana članom in naročnikom v oktobru.

Žal smo se še pred praznovanjem visokega življenjskega jubileja morali posloviti od našega profesorja dr. Jožeta Kastelica, enega prvih nagrajencev za življenjsko delo v arheologiji. Žalna seja je bila na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Izvršni odbor SAD in uredniški odbor *Arheo* sta junija sklicala izredno skupščino SAD. Na njej smo sprejeli dopolnjena pravila SAD, ki v skladu z zakonom o medijih natančno opredeljujejo našo izdajateljsko dejavnost. Tako smo lahko dopolnili vlogo za vpis in jeseni tudi prejeli odločbo o vpisu *Arheo* v razvid medijev.

V okviru *Dnevorov evropske kulturne dediščine*, ki so bili letos posvečeni arheologiji in odkritjem na avtocestah, smo organizirali niz predavanj v Narodnem muzeju Slovenije; potekala so v septembru in oktobru (med 23. 9. in 14. 10. 2003). Predavali so dr. Peter Turk, prof. ddr. Mitja Guštin, dr. Andrej Gaspari in konservator Alfred Trenz. Zaradi rednega obveščanja v dnevnem časopisju, televizijskih in radijskih prispevkov je bil odziv obiskovalcev predavanj izjemen. Predstavili smo najzanimivejša arheološka odkritja preteklih let, ki so bila skrita pod trasami avtocest, pa tudi v rečnih strugah in morju. Potrudili smo se, da smo predavanja oglaševali v medijih, zato smo našli skoraj 400 obiskovalcev. Razveseljivo je, da se je množično odzvala predvsem laična javnost, ki so ji bila ta predavanja v prvi vrsti namenjena. Zaradi dobrega odziva želimo serijo predavanj o novih najdbah

in dosežkih slovenske arheologije organizirati tudi v naslednjem letu.

Projekta s področja varovanja ogrožene dediščine sta bila uspešno zaključena. Vzorci za analize s prazgodovinskih najdišč so bili poslani v laboratorije v Kielu in Oxfordu. Končni rezultati so bili znani novembra. Teče tudi program revizije in pregleda arhivov arheoloških najdišč. Izbrani so arhivi vzorčnih najdišč po posameznih obdobjih; zdaj poteka obdelava. Program obdelave arhivov najdišč v okviru SAD je bil končan v januarju leta 2004.

S slovesno podelitvijo nagrade in priznanj SAD smo letos počastili svoje kolege na Ptuju; tako smo se pridružili praznovanju 110-letnice Pokrajinskega muzeja. Podelili smo nagrado za življenjsko delo dr. Marijani Slabetu, dve priznanji in zaslužno članstvo. Na redni letni skupščini smo pregledali dosedanje delo, govorili o urejanju in hranjenju gradiva z avtocestnih izkopavanj in objavi poročil arheologov, ki so do sedaj izhajala v okviru *Varstva spomenikov*. Nova uredniška politika je ta poročila opustila, zato bomo zanje skušali najti ustrezno nadomestilo v okviru drugih publikacij.

Slovesna podelitev nagrade in priznanj SAD sta skoraj v celoti sponzorirala Pokrajinski muzej Ptuj in občina Hajdina. Prostovoljke pod vodstvom kolegice Mojce Vomer Gojkovič so pripravile razstavo jedi, pripravljenih po rimskih receptih, ki smo jih po podelitvi tudi z veseljem okušali. Prireditev so spremljali lokalna TV-postaja in številni dopisniki. Zaradi dobrega odziva bomo v prihodnje pripravili ob podelitvah tudi tiskovno konferenco.

Letos se lahko pohvalimo tudi s povečanjem števila članov, saj smo z akcijo med mlajšimi kolegi in samostojnimi kulturnimi delavci pridobili petnajst novih.

Poročilo za leto 2004

Slovensko arheološko društvo je začelo pošiljati redna obvestila članom društva prek omrežja ROSA in v februarju pripravilo manjšo razstavo novih najdb iz Celeje. Redno letno predstavitev arheoloških raziskav smo organizirali v Celju v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Celje in ZVKDS OE Celje. Ker so tam potekale obsežne arheološke raziskave ob rekonstrukciji mestne vpadnice, smo celjsko srečanje dopolnili s tiskovno konferenco,

priložnostno razstavo novih najdb, ogledom izkopavanj in predavanjem o raziskavah na Mariborski cesti v Celju.

Na tiskovni konferenci smo novinarje seznanili s svojim delom v preteklem letu, potekom dela v Celju in nekaterimi problemi, s katerimi se stroka sooča ob gradnji avtocest. Na to je opozoril predstavnik SAAS-a, dr. Bojan Djurić. Arheološke raziskave je predstavilo več kot dvajset kolegov, srečanja pa se je udeležila tudi inšpektorica za kulturno dediščino Jerneja Batič in nas seznanila z nekaterimi novimi uredbami ob vstopu v Evropsko unijo. Na predavanjih je bila udeležba zelo dobra, našteli smo skoraj sto udeležencev, med njimi je bilo precej študentov. Ob predstavitvi izkopavanj v Celju v popoldanskem bloku pa je bil opazen tudi odziv domačinov, ki so se udeležili predavanja Andreja Gasparija. Dan smo končali z ogledom najzanimivejših najdb z izkopavanj na Mariborski cesti, ki smo jih za ta namen izbrali in razstavili v Pokrajinskem muzeju Celje. Razstava je bila na ogled do konca maja, vstop pa je bil prost.

V aprilu smo v razstavišču Spomeniškovarstvenega centra v Ljubljani odprli razstavo *Kale-Krševica*, ki smo jo pripravili v sodelovanju z Narodnim muzejem iz Beograda. Otvoritve razstave sta se udeležila tudi veleposlanik Srbije in Črne gore v Sloveniji in direktorica muzeja iz Beograda. Razstava je ponovno predstavila del najnovejših arheoloških odkritij ene od držav, s katero nas povezuje dolgoletno strokovno sodelovanje; na ogled je bila od 6. do 24. aprila 2004.

V maju se je društvo pridružilo otvoritvi medmuzejskega projekta *Rimljani – steklo, glina, kamen* in organiziralo avtobusni prevoz za člane društva, arheologe in muzejske kolege, da so si lahko na dan otvoritve (21. maja) ogledali vse tri razstave v Celju, Mariboru in na Ptuju. Objavili smo tudi razpis za nagrado in priznanja Slovenskega arheološkega društva.

Poletni meseci so bili namenjeni urejanju in tisku zbornika *Drobci antičnega stekla*. Monografija prinaša osem člankov (od trinajstih referatov), ki so bili predstavljeni na strokovnem srečanju *Steklo v arheoloških obdobjih* na Bledu oktobra 2000. Srečanje sta organizirala Slovensko arheološko društvo in Gorenjski muzej Kranj (direktorica muzeja Barbara Ravnik Toman je bila takrat tudi predsednica društva, simpozij je s sodelavci pripravila Verena Vidrih Perko). Dodanih je deset novih prispevkov

s temo antično steklo, ki jih je uredništvo pridobilo pozneje. Monografija je bila natisnjena oktobra, s finančno podporo Ministrstva za kulturo in Inštituta za dediščino Sredozemlja UP ZRS Koper. Predstavitev publikacije smo organizirali 4. novembra 2004 v Ljubljani, v prostorih Spomeniškovarstvenega centra na Trgu francoske revolucije.

Med letom je prav tako potekala priprava nove številke revije *Arheo*; v njej so zbrani prispevki sedemnajstih avtorjev. Redakcija je bila končana do konca leta, natisnjena pa bo v letu 2005.

Društvo je oktobra sodelovalo pri izvedbi mednarodnega simpozija komiteja za steklo ICOM Glass, ki je potekal od 11. do 16. oktobra 2004 v Celju v organizaciji Pokrajinskega muzeja Celje in s sodelovanjem ICOM-a Slovenija, Slovenskega arheološkega društva ter Inštituta za dediščino Sredozemlja UP ZRS Koper. Društvo je sodelovalo pri organizaciji predavanj slovenskih in tujih kolegov arheologov. Povabljeni predavatelji so na simpoziju predstavili dediščino antičnega stekla Slovenije, prav tako smo organizirali vodene ogledne muzejev in razstav o steklu ter arheološki dediščini (Novo mesto, Celje, Ljubljana, Piran).

Konec oktobra smo pripravili strokovno ekskurzijo v Trento (Italija); v palači Castello di buon consiglio smo si ogledali razstavo *Vojščaki, knezi, junaki*, pri kateri so z arheološkim gradivom sodelovali tudi slovenski muzeji.

Podelitev nagrade in priznanj Slovenskega arheološkega društva je letos potekala v Murski Soboti v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Murska Sobota. Dopoldne smo organizirali tiskovno konferenco. Bila je dobro obiskana, saj smo na njej predstavili letošnje nagrajence. Ogledali smo si arheološko razstavo *Neskončen dih* avtorice Irene Šavel, ki je na izviren in zanimiv način predstavila rezultate izkopavanja bakrenodobnega grobišča. Po podelitvi – slavnostni govornik je bil lanski nagrajenec dr. Marijan Slabe – smo si ogledali še nagrajeni znanstvenodokumentarni film *Z vzhoda*, ki je bil posnet v Prekmurju in govori o sledovih prve naselitve Slovanov na naših tleh.

Žal zaradi nesklepčnosti in premajhnega odziva članov društva dopoldne nismo mogli izvesti predvidene letne skupščine SAD. Organizirali jo bomo spomladi, ob predstavitvi arheoloških raziskav.

Konec novembra in decembra smo v Narodnem muzeju Slovenije nadaljevali predavanja o arheološki dediščini, ki so namenjena predvsem laični, pa tudi strokovni javnosti. Tokrat smo udeležencem predstavili posamezne sklope materialne kulture (opekarstvo, lončarstvo, steklarstvo), ki so bili na ogled na razstavah *Rimljani – steklo, glina, kamen* v Celju in Mariboru ter na Ptujju. Predavali so Ivan Žižek, Janka Istenič in Irena Lazar.

Leto smo končali v Mestnem muzeju Ljubljana s predstavitvijo Inštituta za dediščino Sredozemlja, ki od leta 2003 deluje v okviru ZRS Koper Univerze na Primorskem. Na srečanje smo povabili tudi kolege iz Velike Britanije (Hugh Willmott), Hrvaške (Irena Radić Rossi) ter Srbije in Črne Gore (Vesna Bikić). S predavanji so nam približali rezultate svojega dela in nekatere mednarodne projekte, v katere so vključeni tudi slovenski kolegi.

Društvo je člane in arheologe prek omrežja ROSA mesečno obveščalo o znanstvenih in strokovnih srečanjih doma in na tujem, o zanimivih razstavah in novih publikacijah. Informacije je pripravljala Saša Djura Jelenko s sodelovanjem predsednice. S sodelovanjem konservatorskega in umetnostnozgodovinskega društva smo člane obveščali tudi o njihovi dejavnosti in strokovnih predavanjih.

Društvo je pridobilo v tem letu tri nove člane, ena članica pa je izstopila.